

Ese de döne ori in sepmenea: Joi-a si Dominec'a; éra candu va pretinde importan'a materielor, va éti de trei séu de patru ori in sepmenea.

Prețul de prenumeratiune.

pentru Austria:

pe anu intregu	8 fl. v. a.
diumetate de anu	4 fl. v. a.
, patraru	2 fl. v. a.
pentru România si strainatate:	
pe anu intregu	12 fl. v. a.
, diumetate de anu	6 fl. v. a.

ALBINA.

Nrul cel mai de aproape va apăre mercuri diminétia, fiindu ca avem publicațiuni de urgenție pentru alegerile municipale.

Pesta, in 2 dec. n. 1871.

In siedinti'a de astazi a camerei unguresci dlu ministru de interne respus la mai multe interbeliuni, intre cari si la a dui Babesiu de mai de unadi, in privint'a lipsei de bucate in părtele banatice si de la Muresiu. Dlu ministru recunoscu cele dise de dlu Babesiu si spuse ca guvernul se va ingrigi a preventi reulu si ca in consiliul ministrilor se lucra si despre usiurarea dărilor pentru cei seraci.

Dlu Babesiu spuse ca i pare bine cumca guvernul semte detorinti'a de a se ingrigi, ér modulu — cum se va ingrigi, ilu lasa bunei vederi a ministerului, fiindu elu responsabilu despre aceea ca se corespunda lipsei celei mari. Dușe numai i reflectă dnului ministru! 1. Sè-si aduca a minte ca stă sub privighiare parlamentaria si se caute a se feri deabusurile ca cele intemperate cu ocaziunea fómetei din anulu 1863, candu adeca la impartirea ajutorialor se faceau proseliti religiunari si— politici, de partita! 2. Ca ar fi dora mai bine, a se ingrigi de bucate pentru poporul lipsit, de cătu a-i dà séu imprumută bani, fiindu ca cu banii multu mai usioru se intempla abusuri!

Cu atât'a incidentele se luă spre cunoștinția. Recomendam si responsul dlu ministru, si reflessiunile dlu Babesiu atentientei celor pre cari i privesce.

De cătu acésta mai reu a reesitu dlu ministru cu responsul seu ce l'a datu la interbeliunea lui Helyt in privint'a lucratilor arestatati si acusatii ca ar fi conspirat cu internatiunalii, — dar de totu reu a reesitu apoi cu responsul datu la interbeliunea lui Plachy Tamás (din stang'a), in privint'a nelegiurilor intemperate la organizarea comitatului Neogradu, de óre ce C. Tisza dupa luarea la cunoștinția a acelui responsu, chiar pe bas'a recunoștinție facute de ministru propuse formalmente darea in judecata a dlu ministru de interne.

Dar despre acestea mai pre largu in nrulu viitoriu sub rubric'a dietei.

Centralistii din Cislaitania mereu mergu inainte fora se se gnedie; putieni li pésa loru déca la totu pasulu trebue se calce principiul adevratului constitutiunalismu, — ei mergu inainte, mergu cu taria si forta impedecare, caici — li se pote, ei sunt la potere, ir man'a loru e forti'a brutale, potu se faca ce vréu.

Miscările electorale s'au inceputu dejá in tierele cu dietele dislocate, — si la acestea se dice ca nemtii desvóltă o energie straordinaria.

In Austria de susu principalele Carlos de Auersperg s'a pus in fruntea agitatiunei loru si in apelulu indreptat contra alegetori, intre alte cuvinte insufitórie, s'a pusu alternativ'a: „Vreti se remaneti si mai departe germani, séu d'aci in colo se fiti boemi?!”

Dar ce are acésta provincia nemtisca cu Boemia?

Eta ca némtiulu centralistu si teme suprematia chiar si de ómenii sei, si pentru ca s'a compromisu chiar inaintea a loru sei, vré se-i sparia cu suprematia bietului boemu, care elu insusi e suprematisu si apesatu sermanulu, cu tota forti'a brutale, va se dica — constituionale.

Nu e mirare déca nemtii desvóltă o energie straordinaria la alegerile puse

la ordinea dilei, de óre ce e pré evidinte ca déca nu vor intrebuntiá acum ocaziunea binevenita, cu o energia si mediocle straordinarie, in curendu trebue se cada ministeriulu actuale, caici nu va fi sustinutu de majoritate in Reichsrath si bugetulu trebue votat celu pucinu pe döne luni, caici fara bugetu nu se poate guverna, acésta e unu adeveru constatat si recunoscutu in töte statele europene, ba poate si in China.

Despre negociatiunile cu polonii din Galitia nu se mai face vorba, dar se presupune ca pe dupa culisse se mai facu inca unele incercari pentru de a-i indemná ca se-si tramita deputatii loru la Reichsrath spre a sustiné acolo proponerile guvernului actuale, caici la din contra, dlu de Auersperg nu in desiertu e soldatu, elu va merge inainte dupa regul'a militarésca foră se faca vré-o scrupulositate, si va disolvá chiaru si diet'a Galitiei, apoi grigea lui mai departe, — scie elu bine ca pentru ce sunt bune alegerile directe sub o stare esceptiunale.

Aici in Transilvania mergu treburile mai bine. Nouu ministru-presie dinte de unu timpu in cōce mereu ospetédia predominii deputati, dandu mésamare mai in töte dilele; dar se nu créda cineva ca aceste mese n'ar ave altu scopu de cătu a satisface unele placi momentane ale gurmandilor, — nu, ele mai au si acelu scopu practicu, ca li aréta dloru representanti ai poporului „pana la evidenția“ cătă e de grea sarcin'a dloru de la potere, candu numai pentru unu prandiu trebue se dee mi si mi de fiorini, — dar pentru mai multe prandiu si alte placi domesci, cătă sume numeroase trebue se se sacrifice — din sudoreea bietului poporu!

Acesta prandiu mari ale dlu ministru-presedinte sunt forte binevenite, mai alesu acuma, candu in dieta decurge chiar discusiunea mare a supr'a bugetului pe anulu 1872, despre care nu mai incapsu nici o indoieala, ca se va vota asia precum se poftesce de susu.

Totu cu privire la statorirea acestui bugetu s'a tenuu mai dilele treceute o conferintia din partea deputatilor din Transilvania, cari la iniciatiu'a guvernului s'au consultat ca óre se mai tienă inca starea esceptiunale din acésta tiéra, séu aredicandu-se acésta, totu deodata se se desfintiedie comisariatulu regescu impreuna cu gendarmeria'd'acolo, si asia posturile respective se se sterga din bugetu.

In acésta conferintia multi au vorbitu pentru sustinerea si mai departe a comisariatului, respective a starei esceptiunali de acuma, caici astfelii pretinde binele patriei, precum dicu domnialor, si relatiunile politice inca nu permitu o schimbare mai radicale a lucrurilor de acolo, — intre acesti aderinti ai comisariatului a fostu si celebrulu deputat alesu cu döne voturi, care la töta intemplarea deplinu represinta dorint'a alegetorilor se, — numai de ar reprezentă toti deputati atâtua de bine intresele adevurate ale alegetorilor cari li au datu mandatulu.

Dilele acestea mare sensatiune a facutu not'a contelui Andrassy, adresata representantilor Austro-Ungariei la curtile externe.

Foile guvernamentali firesce ca trebue se laude acestu actu a nouului ministru de externe, prin care anuncia lumei diplomatice ca s'a instalatu in postulu seu;

loru, nu se multiamescu numai cu land'a simpla, ci se nisuescu a aruncá umbra pe fostulu loru principalu, numai ca pentru nouu stepanu cu atât'a mai multa lumina se remana. A nume ele dicu, ca not'a din cestiune cu totulu difere de notele indatinate pan' acum, mai alesu in diplomati'a austriaca, carea de regula scrie nisce note palide, fora nici o colore, in cari se spuneau multe cătă töte foră a se dice ceva, — cu unu cuventu not'a diplomatica a contelui Andrassy e unu opu straordinariu intre actele diplomatici austriace, de óre ce e scrisa cu multa claritate si energia dictata de cea mai pura binevoiția si sinceritate.

Va se dica, organele guvernului din töte poterile se silescu a demonstra lumei ca nouu principalu nu e diplomatu, de óre ce adevratulu diplomatu nici o data nu spune ceea ce voiesce, — diplomati'a si sinceritatea sunt incompatibile un'a cu alt'a.

Dar se vedem acésta sinceritate a dui Andrassy.

Inainte de töte dice ca: „Urmandu antecesorelui meu, politic'a urmarita de aci'ncolo asemenea va fi condusa de interesele de viétia ale imperiului; — acésta politica e politic'a clara si resoluta a pacei.“

Cari sunt insa interesele de viétia ale imperiului? — despre acésta nimica nu ni vorbesce sincerulu diplomatu.

Mai dice ca politic'a sa e politic'a pacei; dar prin acésta n'a disu nimica nou, nu ni-a sincerisatu nimicu, caici toti diplomatii cari au voit se ascunda in tientiunile loru de resbelu, au declaratua sunt pentru pace.

Mai bine se ni fia spusu ca prin ce medilóce vré se asecură celu putienu pacea si bunastarea poporului?

Dar despre popor cum se vorbesc unu diplomatu rasinatu cum e dlu Andrassy?

Prin acésta spresiune dara ca: politic'a lui e politic'a pacei, — n'a disu nimica nou, nimica ce ar surprinde pricina, apoi cu atât'a mai putienu ne va face se-lu credem ca a vorbitu cu sinceritate.

Dlu conte insa pare ca pune mare ponderositate pe acésta spresiune, ca voiesce pacea, de óre ce o si motivézia cu motivele cele mai pregnante si nedisputavare. — Celu putienu asia dicu foile guvernamentali.

Anume dice, ca politic'a Austro-Ungariei nu poate urmari o politica de cuceriri; „de óre ce unele asemene cuceriri — dice dlu Andrassy — numai ar nasce frecari si neintielegeri intre ambele parti ale imperiului.“

Adeca ungrul nu s'ar sei impartí cu némtiulu a supr'a tierelor cucerite. Firesce ca asia ar fi, déca ungrul inca ar fi in stare se se sustiena singuru pe sine cu omeni'a sa propria, pe bas'a dreptului seu istoricu, dar pentru acésta e cu multu mai debile, de cum se mai cucerésca si elu alte tieri, — contele Andrassy ina nu vede séu nu vré se véda, ca prin politic'a actuala a Austro-Ungariei, se face propagand'a cea mai mare pentru germanismu, care la timpulu seu va trece, déca nu a si trecutu dejá peste capulu magiarilor, — si prin urmare n'ala nici o tema dlu conte Andrassy ca prin unele cuceriri — a buna óra in Oriente — s'ar n'asce vré-o cértă intre unguri si nemti, — de óre ce e pré evidinte, ca la asemene casu némtiulu va fi domnu peste toti si peste töte.

Trebue dara se fia domnulu conte forte naivu ca se credea asia ceva, — noi

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondinti ai nostri, si de-adreptul la Redactiune Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresă si corespondintele, ce privesc Redactiunea, administratiunea seu speditor's; căte vor fi nefrancate, nu se vor primi, éra cele anome nu se vor publica.

+ + + + +

Pentru anunț si alte comunicatiuni de interes privat — se respunde cătă 7. cr. de linia; repetirile se facu cu pretiu scadutu. Pretiu timbrului cătă 30 cr. pentru una data se antecipa.

insa lu tienem de multu mai rafinat, de cătu ca se presupunem despre densulu o naivitate atâtua de batătoria la ochi.

Dar pentru ca onorabili nostri ceteritori se pôta aprecia cu deplina profunditate töta sinceritatea politicei dlui conte Andrassy, li atragem atentiunea a supr'a articoului de mai la vale, care intr'adinsu se occupa de cestiunea Orientului.

Guvernul magiar in fața opozitionei magiare si a poporului nestriicate.

(a) Noi, precum scis on. nostru publicu, de multe ori am pronunciata cea mai aspră sentinta contra dloru stepanitorii magiare, de multe ori i-am arestatu de dusmani ai progresului si culturii, ai luminei si fericirei poporului; de unelte ale egoismului loru propriu si ale contrarilor libertatei si desvoltatiunei patriei comune; cu unu cuventu, de omeni batuti de Ddieu si desbracati de töte ideile si semtiemintele cele sublimi, ce facu pre omu omu si cetătiu de omenia!

Si — pentru ca noi, dupa faptele loru judecandu, am disu acésta sentinta a supr'a guvernului dlui Andrassy si a partiei lui, cu totu cu Ddék alu loru si cu toti cei creati si naimiti si sumutati a supra-ne de domnii stepanitori, cu banii tieriei, cu sudoreea poporului, si cari ca o turma de căni rei s'au luat dupa noi si ne-au latratu totu mereu ca — semenamur ura si desbinare intre natluni si prin acésta vremu turbarea si nefericirea poporului si a patriei ungaresci!

In desiertu noi datele si argumintele noastre le-am scosu si luatu chiar din actele si din diariile guvernamentali; in desiertu noi am citat adese ori, asemene sentintie, de asemene asprime si rigore din vorbele si foile ale insisi magiarilor, a nume a magiarilor opositionali, pre cari töta lumea ii tiene, in cătu pentru patriotismu, patriotismulu magiaru, mai buni si mai genuini: fierele sumutati in contra-ne, urma nu numai a latră, ci a-si versat töte balele inimii loru celé negre a supr'a noastră. Se insida insa cumplit si aceste biete unelte furiose, si stepanii loru, déca credu ca — prin astfelii de procedura murdară, lipsita de töte umanitatea si bun'a cuviintă, de töta logica si dreptatea, ne vor spară, ingrozit si face se ni parasiu postulu de credintiboa si firma sentinelă, la care ne-a avisatu increderea publica prin mai de voturi.

Noi vomu urmá pururi a areta publicului nostru celui mare ca — nu noi singuri semtimu, nici nu elu inesi numai semte peccatiboa politica a guvernului si a partisanilor sei, ci o semtu si o condamna tocmai ca si noi — toti magiarii neorbiti de interesulu seu ambitiunea loru personala si natuiale.

Astfelii si asta data venimus a pune in vedere onoratului publicu alu nostru căteva sentintie din „Ellenor“, cea mai magiara, ba chiar esaltata magiara si patriotică sfia a opozitionei, cari sentintie, firesce aplicate la idealulu magiar despre patria, sémena ca ou cu ou ale noastre de asemene natura, aplicate la patri'a comună si la poporale ei, dupa alu nostru idealu.

„Legea pentru municipalităti“ — dice Ellenor, — „a pusu in cea mai chiara lumina ca, politic'a dreptei, (adeca a guvernului si a partitei sale,) tinde nu numai a impedece progresulu natlunale, ci chiar a nimici de totu posibilitatea de progres.“

„A fostu intru interesulu acestei partite (guvernamentali,) a detrage poporului aerulu si lumin'a, naturalele conditiuni de viétia.“

„Multe s'au facutu din partea maioritatii, cari au amarit suflatul patriotilor, totusi déca geniulu neesorabilu alu istoriei va ilustra odinioara naintea viitorului adevratulu spiritu alu partitei guvernamentale de astazi, ea la legea pentru municipalităti va areta ca la semnulu lui Cainu, ucidiatoriu de trate.“

,,Legea despre municipia arăta în destulu de mintiuna găla acea pretensiune că, acăsta partita guvernamentală vre-o data ar pătă formă o partita de reforme.“

,,Spiritul de clica și de coteria, sporitul prin acăsta legă, va dă nou nutrimentu pentru organizarea politica a oligarchiei în tierra. Puterea castei nemesisilor, aproape de a bancrotă, prin alianța cu „plutocratia“, va cascigă în tarice.“

Astfel vorbesce oposiționalulungur, a carui naționalitate, desă din rafinată gratia a reacțiunii, totu a cascigat sărăcina multă: și cum noi am potă să vorbim astfel, carorii totăni s'au luat, totă — numai credintă a în D-dieus in dreptatea lui eterna nu! —

Cestiunea orientale

(b.) totu mai multu trece într'o formă nouă, astădă dără unică adeverata, în formă de — „conflictul celu mare între slavismu și germanismu“, despre care în nrul penultimu ni vorbă d. corespondinte alu nostru din Viena.

Foile slave, chiar și cele muscale, de unu timpu în cōci multu se ocupă, în multe feliuri de — acestu conflict, pre care mai totă ilu tienu de neevitabilu, și din care are să esse deslegarea cestiunei orientale.

Acă să ne oprimă și orientăm bine, să studiăm și ounoscem bine, cum cele mai mari foile slave cuprindu acăsta mare caușă, și cum foile germane și magiare, cari și ele vreau a pări ceva din lucru, cum ele se sprină.

Cestiunea inca mai nici dintr'o parte nu se desbate cu totă frachetea, pre facia; abia îci-colia căte o fōia din Neoplanta, Belgradu, Zagrabia și Praga, trage în mominte de essalatiune perdéau de pre secretu și în arăta cumplită facia a viitorului, și inca a celui mai de aproape viitoru.

Pentru că să fim scurti, vomu atinge numai în sembură rezultatul studiilor noastre în acăsta privintia, atâtă numai, cătu credem că va ajunge pentru dă ni dovedi, cum în totă părțile se lucra să de noi, de națiunea romana, de viitoridu și existență nostra — dar foră dă fi noi informati și întrebati de interesele si dorințele noastre; destula dovedă că, contrarii nostri sunt cari lucră, cari crescă — pentru ei, nu pentru noi!

Firesce. Din cōci magiarulu, în soldulu némtiu, si-a pusu piciorulu varvaru pe pentru nostru si ne apăsa pe totă terenul vîctiei publice; din colo, în România batjocurita „libera“, Bismark, ér némtulu adeca, prin Domnitoru si prin toti strainii și colosală demoralisare a claselor romane de la putere, si-a implantat ghiaiale in gătul națiunei romane! Si asia noi, desă uuu corpua compactu de 9 milioane de suflte, nici slavi nici nemti, ci cu propriile noastre interese de cultura si de vietă, — firesce nu numerămu nimică!!

Vorbă e decă că: prin triumful germanismului in Franția, prin impreunarea de aproape 40 milioane de nemti cu atâtă fondu culturalu si cu unu jătu de cincii miliarde — într'o mană, spre unu scopu, ecuilibriul poterilor si tendințelor naționale in Europa si specialu in Europa centrală, unde astădă se astădă acea colosală massa de puteri, si in Orient, spre carele de secole tindă a se propagă germanismulu — industrialu-comercialu si naționalitate, — ecuilibriul poterilor si tendințelor — dicem, s'a scăntuit din temeu!

In Oriente pana mai ieri, crescini si naționalitățile, cari de la incepătul acestui secol lucră pentru dă se emancipă de sub pagană semiluna, — in acăsta lucrare a loru erau impedeati prin influență — candu a muscularul, pentru libertate, candu a anglului pentru specula, candu a francusului pentru influenția politica mai nalta; dar germanismulu, mai cu séma de la caderea lui Metternich in cōci, pre putinu a turburatu apă, celu putinu a lui apăsare si influenția, de la resbelul orientale in cōci, mai raru s'a semtut: astădă a acestui mană si lucrare se semte mai vertosu, si totu pericolul ce se poate prevedea pentru tendințele de emancipare ale poporului crestine din Oriente, chiar din partea Germaniei si a Germanismului apare mai seriosu si mai eminente! Dece Rusia si-a avutu scopuri si influenția si interese in Oriente aceleia totă astădă apară incruziate si paralizate de germanismu; dece pan'aci a potutu să fie vorba de amenințarea Orientei prin panslavismu, apoi astădă elementul germanu este carele stă se cutropescă cu coloniele, industrii, cultură si naționale — totă provinție din Oriente, si între totă acestea, după Ungaria dejă aliată cu ea, pre cele romane, a nume

Banatul timisianu, Transilvania, Bucovina si chiar pe Muntenia si Moldova — in celu mai periculosu modu! si — deca pana mai ieri influenței rusesci, celealte poteri fusera in stare a-pi pune stavila, astădă influenței neutrescă — numai Russia poate fi chiamata si in stare dă-pi pune stavila.

Si — éca acă punctul de conflictu, pericolu eminent!

Facia de acestu — prevediutu si abia evitabile conflictu si mare pericolu, ce dicu slavii, pre cătu ei au apucat a se pronunci?

Ei pretindu, si ei aducu date cu multe argumente pentru a loru credintă, cumca Prusso-Germania a luat sub comandă si conducearea sa pre Austro-Ungaria, a facut' unelța siesi, pentru scopul dă ocupă Orientele, eschidiendu, influență musculară si supunendu slavismulu si romanismulu, pentru dă deschide cele libera coloniilor, comerciului si culturei si naționalității germane.

Magiarulu, după planulu dlui Andrassy si consorte, are să se multamăscă cu rolă de unelța, de călau, elu, fiindu că nu are poterea sa propria dă-si intemeia unu imperiu mare după cum i sbură cugetul si fantasie pe timpu lui Széchenyi si Kossuth, s'a ingagiatu a ajută germanisarea succesiua, pentru dă scăpa de urgența panslavismu!

Deja magiarii, mai putinu intelepti si violeni de cătu nemti, o spunu pre facia că, au să se lupte contra slavismului pana la cutitul, si că — nu vor face nici o concesiune naționalităților slave nici din cōci nici din colo de Laita.

Cu polonii — bucurosu dău mană, pentru că acestea sunt ca și ei, mai multu aristocrati de cătu naționali; ér pre slavi si speciali pre russi, ii urăscu de moarte!

Astfel se splica — cătu se pote de chiar, politică de astădă din Austro-Ungari, reportul evidente intre Austro-Ungaria si Prusso-Germania, intre Andrassy si Bismark; si — de Asia se pote pricepe, pentru cei ce se pricepu la politica si diplomacia — miserabilă stare a lucrurilor in Romania, ticalosă stare a lui Carol I. facia de tiéra si facia de Berlinu!

Dispută si dubietatea cea mare este a supră cestiunei: ore astădă Russia si slavismulu sunt destulu pregătiti, ore imprejurările sunt destulu de favorabili, pentru inceperea luptei si celei fizice?

Dispută curge, într'aceea Russia urmăzia si contrage ostile totu mai multu spre marginile noastre.

O depesă din Berlin tocmai anuncie lumei că — duouă armate russesci de căte 120 mi de combatenti se află dislocate spre fronturile Galatiei si Prusiei ca sentinile. In acestu stadiu ne aflăm, — se află Orientele. —

Aradu, in 15 noiembrie 1871.

Inca una dovedă, cum ni doresce parintescul nostru regimur desvoltarea si promovarea cultrei si a invetiamentului nostru poporale.

(C.) Este pre deplinu constatatu si nedisputaveru, că bunastara atâtă a unui individu ori familia, cătu si a unui poporu, in linea prima, — depinde de la gradul culturii sale, prin urmare si regimul cari suntu chiamate a dirige sorteia tierilor, in linea prima trebuie să se îngrijescă de invetiamentul si cultivarea poporălor din tiéra; căci altcum lipsindu-li cultura, li lipsesc si activitatea, — inteleghendu activitatea conșientiosa; — si lipsindu-li activitatea li lipsesc bunastarea; lipsindu-li insa bunastarea, li lipsesc si indestulirea, său — cum am dice — fericirea; ér o tiéra tare si mare — eu unu cuventu fericita, cu popora neindestulite, — nefericite, — nici că se pote cugetă.

Regimul dă inainte de totă trebuie să fie conșientiosu si dreptu, să nu facă deosebire intre poporale conlocutorie, ci cu asemene interesu să lucre pentru toti si pentru tote, — intocmai ca și unu parinte; că toti si totă la olală facu tiéra si intr'o asemenea mesura 'si sacrificia avea si sangele pentru sustinerea si aperarea ei. Regimul carele lucră altcum, si nu Asia, acelă n'are conșientia, nare iubire de dreptate, si ca atare este inimicul de moarte alu poporului, este chiar tradatorul tierii.

Să vedem dă cum 'si inplinesc actualelul nostru regimur suntă sa missiune facia cu poporale din Ungaria?

Cine nu cupoșe faimosă lege de instructiune din anul 1868? dar despre acăsta se nu mai vorbim, căci ea este lege sanctiunata dejă si ca atare suntemu detori a o tie-

nă si respectă; *) sunt insa intr'ens'a si unele principia, cari pre deplinu corespundu spiritului timpului de facia, si cari se paru a garantă prosperarea instructiunii poporale. **) Inteleghem sub acestea asia numită: instructiune liberă, si lasarea si mai departe a trebilor scolare confesionali, administratiunei respectivelor autoritatii confesionali, pre langa oferirea succursului recerutu la casuri de lipsa. (Vorba să fie! Ited.)

Senatul scolaru alu consistoriului gr. or. romanu din Aradu, basatu parte pe aceste principia, parte pe usulu de pan' acum, cu ocaziunea organizării trebilor noastre scolare, comunică si inaltului ministeriu de cultu si instructiune publica, arondarea inspectoratelor si denuierea nouilor inspector scolare — fora de salaria, — rogandu-lu totu de o data essoperă de la inalt. ministeriu de industria, agricultura si comerciu, eliberarea corespondintelor oficiose, ale inspectorilor sei scolare, de solvirea postu-portului, de după cum au fostu acele eliberate sub totă regimul de pan' acuma, ma chiar si sub celu absolutisticu.

La acăsta pră justă rogare, respective pretensiune nedisputavera, parintescul si constitutiunalul nostru ministeriu de cultu si instructiune publica, cu data de 5 augustu a. c. nr. 15099, rescriindu acelu senatul scolaru, totu o data i descopere conditiunile si modalitățile, — puse de inaltul ministeriu de industria, agricultura si comerciu, pre langa cari s'ar pătă invetiamentul si cultivarea poporala, spre a-i dă apoi o directiune, cu totul contraria intereselor noastre nationali?!

Lasămu aici se urmează acele conditiuni si modalități, — din cuveau in cuventu — in traductiune fidela originalului?

1. Eliberarea postu-portului se estinde numai la speditiunile scrisorisoru oficiose simple, cu eschiderea celor cu bani său valoare insarcinate.

2. Dece astfelii de scrisori se dau recomandante la posta, atunci se platesc tacs'a recomandatiunei.

3. Cu eliberate de postu-portu s'ar potă consideră numai acele corespondintelor oficiose, cari le schimba respectivii inspector scolare intre sine si cu jurisdicțiunile nu insa publice; si cele adresate catra directorii scolare, invetitori, comitete parochiali si catra sinode, său catra oficiolatele comunale.

4. Respectivele scrisori trebuie să fie proveriate cu numerulu curiente cu sigilul oficiosu, cu numele tramitiatorului, afora d'acea cu inscriptiunea „incaus'a scolei poporale“; si in fine.

5. Ca la oficiolatele postale, să nu se confundă cumva corespondintele acestor inspector scolare, cu cele ale inspectorilor scolare regesci, cari de după puzetiunea si organizarea loru, folosescu beneficiul de eliberare a postu-postului intr'a mesura mai mare respectivele organe (adeca inspectorii nostri scolare regesci, si de după cum au fostu acele eliberate chiar si sub regimul absolutisticu).

se potu administră trebile noastre scolare pre langa astfelui de conditiuni ne mai pomenite? Ce ridiculositate si absurditate!

Se eliberăda corespondintele de solvirea postu-portului, cari le schimba inspectorii scolare intre sine, pentru că acestea asia dicindu chiar nici candu n'au d'a face intre sine, — de cumva nu vor tramite unor altor ordinatiunile consistoriale, — si se tacădă cele catra directori, invetitori etc.

Cine nu vede că acăsta dispusetiune a-nume e menită, că să impedece organizarea si administratiunea trebilor noastre scolare, si prin acestea facendu autoritatile noastre scolare confesionali de impotente, să li ie din mana invetiamentul si cultivarea poporala, spre a-i dă apoi o directiune, cu totul contraria intereselor noastre nationali?!

Si ce va se dica pasagiul din punctul 5.: „Ca . . . să nu se confundă corespondintele acestor inspectori (adeca ci nostri,) cu cele ale inspectorilor scolare regesci, cari de după puzetiunea si organizarea loru folosescu beneficiul de eliberare a postu-portului intr'o mesura mai mare . . .“

Său n'au d'ora toti inspectorii scolare ceasi chiamare, si totă scolele aceasi menită? nu traim noi totu intr'o patria? nu suportăm noi aceleas sarcine? nu aducem noi acelasi sacrificiu de avere si sange?

De unde dar, si pe ce baza se dau privilegiu si preferențe pentru inspectorii scolare regesci?

Său să acăstă se tjene de egală indrepătare, de frătătatea sincera?

Prin astfelii de dispusetiuni se casciga simpatia, amores si increderea poporului de sub corona stului Stefanu? Asia se ingrijesc regimul de cultivarea poporului?

Ce satira pentru principiul „instructiunea libera!“

Atrage prin acăstă atenția deputaților nostri naționali din Pesta, spre a interpela pre respectivii ministri, dece au densii de cugetu, — la remonstratiunea facuta din partea senatului scolaru in cauza acăstă, — să modifice acele modalități si conditiuni, respective să elibereze si corespondintele inspectorilor nostri scolare de postu-portu, intocmai precum sunt eliberate si cele ale inspectorilor scolare regesci, si de după cum au fostu eliberate chiar si sub regimul absolutisticu.

Diet'a Ungariei.

Siedintă a casei represent. din 30 nov.

Nainte de a trece la ordinea dilei, mai multi dni ablegati au adressatu interpellanii ministrilor in diferite cause. Din cele multe lăună notitia numai despre d'ouă, un'ă a lui E. Ivánka si alt'ă a lui C. Tisza. Celu da-nătau a interpelat ministeriul in cauza reformei casei magnatilor, a nume a intrebatu daca are ministeriul de cugetu a presentă inca in cursul sesiunii presente unu proiect de lege in acăsta privintia. Interpelatiunea s'a predatu ministrului presiedinte. — C. Tisza a substerat u urmatōrii propunere: in consideratiune că confiniul militar formă o parte integrată a imperiului; in consideratiune că într'o tiéra constituințială dispusetiuni organice, referitoare la ora care parte a tierii, nu se potu face, nici macar provisoriu, foră scirea si consensul legătivei; in consideratiune că facia de Croatia-Slavonia avea certe detinții, si in consideratiune că, pentru a judeca bine relațiunile, trebuie să cunoștemu dispusetiunile transitorie, — cas'a să aviseze ministeriul ca să-i aduca spre scutință totu măsuri ce le a luat in privintia confiniului militar, si să facă cunoștemu camerei cătu să a ingrijit guvernului ung. pentru a incrementa pe locitorii din confiniul militar despre promovarea intereselor loru materiale si spirituale, si pre ce caile si in care timpu vre ministeriul o dispune ca si acăstă parte inseamnă a tierii să se pună sub scutul constituției (!) si cetățenii de statu de acolo, intrându in drepturile constituționale, si ei să fie reprezentati in diet'a tierii. — Pana candu ministeriul nu se va dechiară in acăsta privintia si cas'a n'ă luat nici o decisiune despre acăstă declaratiune, camer'a să lase in suspensu acea parte a bugetului ec se referesce la confiniul militar. — Proiectul de rezoluție alu lui Tisza s'a avisat si tiparire. Cas'a a purcesu apoi la desbaterea a supră bugetului de pre anul 1872.

C. Szell, referintele comisiunii financiare, prin unu lungu discursu se nisuesc a

*) Ea insa se pote discută, si mai alesu domnii competenți au si detinția a o combinație cu totă forță si demnitatea in partile sale defecuoase si periculoase, — căci numai astfelii facem serviciu adeveratul patriei si națiuniei, — si guvernului insusit.

R e d.

**) Aceste principia salutaria sunt înădinsu indesuite intre cele periculoase, pentru ca să erbăsca lumea mare cu ele. R e d.

rotă progressulu (?) ce l-a facutu tiér'a in cai de financiarie, desii concede că deficitulu incaresc din anu in anu. — C. Ghiczy insa i reflecă că sè ne apere Ddieu de unu astfel de progresu, — omul celu ce in fie-care anu cheltue re treptatu totu mai multu, facendu la detorii, sibuc sè se ruinedie cu totulu. Statulu unuresc imultiesce cu consecintia erogatiunile nu cugeta la imultirea venitelor, de aci urmedea: *ruin'a!* P. Moritz inca vorbesce in anu lui Ghiczy, éra ministrul de finantie anisuesce a dovedi parsimonia ratiunabila a jumului intru tóte. — Cu atât'a s'a ardecatu dinti'a la 2 óre.

Caransebesiu, 25 novembre 1871.

(*Starea nouilui gimnasiu localu*) E cunscutu deja onorabilului publicu alu acestui anu, că pe bas'a reformelor publicate cu inalt'a resolutiune regéscă din 8. iuniu a. s'pentru confiniul militarii si prin intrenenă primarului localu impreuna cu Ilustr. Sa eppu Ioanu Popasu, s'a infinitiatu aici unu gimnasiu realu inferioru impreuna cu o la capitala poporale de 4 clase. — Asemenea soie si aceea, că acestu institutu destinatatu respandirea sciintielor reale s'a si desis u cu clas'a prima la 1. novembrie a. c. de-mindu-se pentru acésta de profesore dlu *Banu Mandreanu*, caruia i-sa incredintetu promerea limbii latine, éra cele latte studii de-o mdata se propunu prin invetiatorii susamini scòle capitale poporale; — astadata avemu mai a constatá cu dorere, că aceste institute invetiamentu n'au caracteru confessionalu, cu atât'a mai putienu — natiunalu; fiindu profesorii suntu de-a dreptulu supusi administratiunei politice — guverniale.

Dara sè ne mangaiamu, că ne amu im- cito detorinti'a si mai multu asta data nu a potutu ajunge; sè ne bucurărnn mai de-te, că acum dupa infinitarea acestui gimnasiu vor poté pune conditiuni mai favoritòrie cul- ni nostre nationale pentru aspiranti viitorii nostri de invetiatori si preoti pentru con- scu acelasi; sè luamu mai departe in consideratiune si acea impregjurare, că tinerii vi doritori de a trece din scòlele poporale gimnasiu, din causa necunoscerei limbii latine, in care eschisivu se propunu tóte stu- si in tóte gimnasiile mici si mari, ce le ave- in intregulu Banatu si a nume la Timisió-Lugosiu si Verietiu, — sunt impedeceati pusu in invetatura si inaintare, asia incatuita in *Lugosiu* in anul scolaru trecutu 1/0/1 numai in clas'a prima giunassiala, dupa statisticice autentice, ce le avemu la mana, 30 scolari romani 8 au reportatul secunde tertii, la care resultatu tristu caus'a prin- este necunoscerea limbii magiare.

Atari greutati limbistice, la cari profes- fineromani si necunoscatori de limb'a ma- na scolarilor nostri, nu voescu a luá nici na mica consideratiune, — ne causeza une daunu inaintarei nostre in cultura, că- face neplacuta copiilor nostri invatatur'a, a parasiindu densii scol'a ieu, cum se dice, a in capu, tacendu despre spesele enorme ale betilor parinti, carii apoi prin esemplu se ingrodiesc si se disgusta cu a de a mai tramite copiii la scòle mai b.

De langa *Fagetu* in noemvre.

(*Interpelatiune in caus'a unui invetator*-Onorabilulu publicu cetitoriu alu acestui pretiutu diariu credu că nu va fi uitatu inerintiele invetiatorului V. B. fostu mai te in F. — éra acuma in comun'a D. —, de- care s'a facutu amintire in nrri 16 si 23 abinei; astadata venimus a mai adauge la cunoscute pana acum, că amintitulu invetatoru in desiertu si-a cautat remediu pe ca- gei, căci ori in catro a amblatu, pretutin- si fostu intempinat cu nepasare si ade- respinsu ca unulu ce nu merita nici ma- ascutatul cum se cuvine.

A nume sermanulu invetiatorului prin unu consistoriale fiindu silitu a se mutá din F.

nuna D. nici pana in diu'a de astadi n'a lu inca scolarulu de pe 1-ulu partrariu; a tu remediu pe cale administrativa, s'a statu naintea judeului cercualu, caus'a a in pana la dlu vice-comite, carele l'a re- si cu rogarea sa cea fara de temeu, — elu apoi caus'a si unui de advacatu, acesta ce- aduca adeverinti'a de la superioritatea sco- cunca n'a fostu suspendat; densulu mer- dlu protopopu, acesta ince in locu sè-i de

adeverinti'a ceruta, si in locu de mangaiare, a respinsu cu fruntari aspre.

Astfelui standu dara caus'a bietului invetiatoriu, cu permissiunea onorabilei redac- tioni, indreptamur urmatori'a

Interpelatiune,

catra suprem'a inspectiune scolară:

1. Are suprem'a inspectiune scolară cunoscintia despte cele intempiata cu salariul si cu persóna amintitului invetiatoriu, si déca are, are de cugetu a intrevini spre indreptarea ace- stui scandalu, ce taia pré adencu in sfér'a si activitatea invetiatorilor, respective a instruc- tioni nostre poporale; — si

2. Are suprem'a inspectiune cunoscintia cumca inca in lun'a lui augustu a. c. s'a fostu publicatu „Concursu“ pentru statiunile invetatoresci din comunele D. si F. in protopresi- teratulu nostru; si

3. Are cunoscintia că, dupa cum de siguru se scie, nici inca astadi nu s'a tienutu alege- rile invetiatorilor in amintitele comune, si ce e caus'a de se negligédia in districtulu nostru tote trebile bisericesci si scolare spre dann'a si regresulu culturni poporului?

Asteptamur respunsu grabnicu.

Unu epitropu gr. or.

Maidanu, (langa Oravita c. Carasiu) in nov.

Nu sciu sè se fis scrisu vre-o data din comuna nostra ceva bine si frumosu in acésta pré stimata fóia, dar sciu si me 'intristediu can- du mi aducu a minte, că s'a scrisu multe refe despre portarea nematiunala ba — cum a disu unu dnu corespondinte — chiar condamna- bila a unor ómeni din satulu nostru mai alesu la alegerie de ablegatu dietale. — Dar cu atât'u mai mare bucuria vinu acuma a serie ce- va imbucuratoriu — nu numai pentru interesele nòstre comunali, ci pentru fie-care romanu ce semte si cugeta romanesce. Séu cine nu se va bucurá, cându aude despre inaintarea invetiamentului poporului si despresa educatiunea natiunale a generatiunei nòue?! Si acésta bucuria a nostra e cu atât'u mai mare si mai incuragi- tòria cu cătu pan' acuma, fiindu totu sub ad- ministratiunea judeilor cercuali straini séu romani — numai dupa nume, scól'a a remasu cu totulu inapoi, neavendu invetiatorii medilocale necesarie cu cari sè-si procure recusitele rece- rute de spiritulu nou alu invetiamentului poporului, pentru a instrui pruncii.

De candu insa avemu in fruntea cercului nostru de jude cercualu pro dlu J. Petroviciu, totu s'a intorsu spre bine si avemu prospectu d'a ne redicá si noi odata din indifferentismulu ca sè nu dicu lasitatea natiunala, séu — da- ca ni-ar fi data ca uni ómeni ai nostri ce se dicu isteti si luminati (!) sè remana totu cari au fostu — celu putienu generatiunea ce se cresce acuma, si va pricepe chiamarea sa romana si va sei cui sè-si dee votulu, increde- iea pentru a-lu reprezentá in drepturile sale. — Dar sè nu mi alunecce condeiulu asia depar- te — timpulu alegierilor si inca deparde, se spunu numai pre scurtu că — numitulu si iu- bitulu nostru jude cercualu vediéndu cu ochii si semtiendu cu inim'a-i buna miser'a stare a invetiatorilor din cerculu sie-si subordinat, a facutu de li s'a bonificatu scolariale si s'a providutu scòlele cu table pentru pareti pre- sém'a invetaciilor; acuma scòlele din cer- culu nostru tóte sunt adornate cu recusitele ce se receru pentru a poté invetá copiii bravili- toru nostri sateni. Astfelui fiindu, speramur ca in viitoru si tierenii nostri vor tramite copiii la scòla — nu din sila ca pan' acuma, ci din voia buna si pentru a se bucurá de sporiul copiilor loru.

La incheiare mai am a aminti cumca dlu notariu comunale alu nostru inca de la incep- tulu conferintelor invetatoresci facia de cau- s'a invetiamentului a arestatu unu zolu si o ener- gie ce-i face multa ónóre. Asia intre altele, densulu a medilocitu de invetiatorilor din comunele notariatului seu s'a refutu spesole ce le-au facutu acestia la conferintie.

Barbatii ca acestia sunt iubiti si stimati de poporu; se traiésca dar acei barbatii!

Sofroniu Liuba.

Langa Resitia-rom. (cott. Carasiului) in novembrie.

(*Rectificare*) In interesulu dreptati si alu aperarii celui nevinovatu, cu permissiunea dlu Redactore am a reflectá la corespondinti'a din „Carasiu“, publicata in nrli 90 alu acestui statutu diariu, cumca invetiatorulu din Resi-

tia-romana, dlu I. C., numai din erore a sub- scrisu faimós'a petitiune ce invetiatorii germani au tramsu celor romani spre subscriere si au adressat'o ministerului ungurescu de culte, dreptu esprese si dorintei ei invetiatorilor din Carasiu pentru ina intarea dlu Sutttag la demiritatea de inspectore scolaru superioru. — Lucrul s'a intemplatu astfelui. Neprincipendu invetiatorulu I. C. limb'a magiara, densulu a cugetatu că acea faimós'a petitiune este numai unu simplu circulariu prin care noulu inspec- tore scolaru alu guvernului se addressá catra invetiatori, cum e datin'a la „domnii mari“. Apoi invetiatorii germani au profitat de acésta erore a dlu I. C. — ei insisi i talmaceau in acestu intielesu cuprinsulu petitiunei pe carea l'au nevoit u'so subscris.

I. C. este unu invetiatoriu cu multu mai zelosu pentru caus'a natiuniala decatú sè-si manifeste multiamirea sa cu numirea unui magiaronu de inspectore scolaru superioru in cotulu Carasiului. Densulu la provocarea mai multor'a, d'a se declará că ce la indemnatum a sub- scris ase spurcata' addressa, a declarat cu solenitate că numai din gresiela si-a subscrisu numele, neintielegendu cuprinsulu adressei scrise in limb'a magiara, si atribuindu-i in ne- ciinti'a sa intielesulu ce amintii mai susu.

Pentru scusarea nevinovatului, carele multu se caiesce pentru gresiela sa, si pentru ca on. publicu sè nu-si faca judecata rea de- spre unu invetiatoriu cu zelu natiunalu, cum este dlu J. C., — Te rog dle Redactoru a da locu acestoru sire in colonele pretiuitului DTale diariu.

Unu invetiatoriu.

Caransebesiu, in 16/28 noemvre 1871.

Nicairi intre romani nu se semte lipse a de cultura natiunala mai multu de cătu intre romani din fruntari a militara.

Nicairi romanul n'a fostu mai impedeceat in desvoltarea sa natiunala de cătu chiar aici.

Acum, de candu pedecile au mai slabiti, au inceputu si romanii a cugetá, cum sè aduca si ei putientelu spiritu romanescu in societa- tea loru.

Astfelui dupa mai multe consultari pri- vate, in urma initiativ'a onoratului dnu *Ioanu Brancovicu*, se adună alalta-ieri in 14/26 noem. a. c. unu numeru frumosu de vr' 50 de intieleginti din tóte clasele si dup'o desbatere serio- sa primira totu cu unanimitate ideia de a in- finit a „Societate romana de lectura“. Se desbatu dupa aceea si se primira statutele care erau combinate dejá de o comisiune ad hoc. In urma se alese unu comitetu provisoriu care se inainteze statutele la locurile competenti spre intarire.

Insufletirea ce domni in acésta conferin- tia peste totu, ni dà cea mai viua speranta de- spre viitorulu societății.

Nu mai putienu trebue sè laudămu la locul acésta participarea cea caldúrosa din par- tea dloru oficeri romani, carii prin acésta dovede- dira că eunosc pe deplin spiritul timpului. Si intr'adeveru este detorinti'a domnilor de a dovedi că densii precum in vitejia asia si in promovarea institutiunilor de cultura nu stau intru nimicu in dreptulu colegilor sei de alte natiunalități.

Ddieu sè binecuvinte intreprinderile de cultura ale romanilor si sè ni-o binecuvinta si pre a nostra acésta de facia!

Varietati.

= (Lucruri mari se petrecu in Lugosiu.) Triumfuri peste triumfuri seceră ministeriulungurescu prin „illustrii“ se i factori, eppulu *Olteanu* si supremulu comite *Ivacicovicu*. Unulu redica pre celalaltu si ambii pe creatorele loru, pre naltul si parintescul guvernulungurescu, carele de cinci ani fericesceté i-a — cu sarcine si pre creditiosii sei — cu oficia si lefe grase! Dilele acestei precum ni spune o depesi- ia in foile regimului, la propunerea parintelui *Olteanu*, congregatiunea comitatului decretá votu de incredere lui *Lonyay* si intregului seu ministeriu. Frumosu lueru; numai cătu noi suntemu convinsi că mane sè vinala potere Chan- Tataru, si sè-si sustiena pre ilustri domni in lefe si dignitate loru, ei si acelua ar votá deplina incredere!

= (Ómeni rateciti.) Din Sasc'a montana ni scrie unu onorabilu membru alu comitetului parochiale d'acolo, si preotul locale M. Ale- sandroviciu, ca presiedinte convocandu sinodul parochiale, a facutu laudaver'a propunere ca lai luandu in consideratiune miser'a stare a in-

veteriorului locale, care e dotat cu unu salariu de 126 fl. din partea societatei de calea ferata, sè contribue fiecare locuitoriu cu familia si casa pentru urearea salariului invetiatoru. Si a nume tota comun'a standu din 400 de numere, de la fiecare numeru sè se contribue bagatela suma de 10 cr. di numai diece cruceri v. a. Si cu tota că zelosulu preotu ca unu adeverat parinte sufletescu a indemnatum pre ómeni ca sè nu se retraga nime de la aducerea acestui sacrificiu (!), ce sè vedi? — nici că si-a finit presiedintele vorberea, candu din tota partile incapura cinstiții membrui ai sinodului se protestedie si ca nisce betivi batjocorira adunarea prin injuraturi si mascarituri deplo- rabile, éra de urearea salariului invetiatorescu nemica nu voira sè scia. Asemene scene deplo- rabile se ivescu mai totu de una de cete ori se aduna acestu onorabilu sinod parochiale, unde se dice că se si famédia intr'atata, de nu se mai vedu unii pe altii. Decei cu totu dreptulu protestédia contra unoru asemene escuses nemai pomenite onorabilu membru din Comitetu care finesce dicendu, că: „ar fi mai multe de disu despre Sascani, dar despre acele alta data.“ — Noi inse dicem, că se-si vina ómenii la fire, căci o asemenea purtare nu poate aduce dupa sine altu ceva, decatú bata'a lui Dieu!

= (*Despre alegerie municipali*) de prin comitatele romane inca nu s'a tramsu descrieri mai detaiate, speramur insa că in currendu le vomu primi. Din *Banatu-Comlosiu* (in Torontal) ni se scrie, că acolo s'a alesu de reprezentanti municipali: DD. *Vincentiu Babesiu*, — *Vinc. Grozescu*, *Stefanu Jianu*, *Georgiu Balanu* si *Hertelendy Josef*. Asia dara cu oseptiunea unuia toti romani bravi.

= (*La interpelatiunea studentilor catra directiunea asociatiunei din Aradu*) am primit unu lungu respunsu din partea notariatului direc- tionei, din care estragemu cele esentiali, adeca: 1. Dlu Bibliotecariu se scusa cu aceea, ca indesertu a totu mersu la biblioteca pentru impartirea cartilor in diu'a anumita, căci de regula nime nu i-sa presintat cu esprimerea dorintici de a-i se dă vre-o carte de cetatu. (Ac observam din partea nostra că scus'a nu e destul de motivata, deoarece bibliotecariu, déca occupa acestu postu chiar si onorificu — trebuie sè-si implinesca detorintile cu punctua- litate, presentandu-se pentru distribuirea cartilor dupa cum i-sa prescris, — séu sè faca aretare si propunere pentru alte dispositiuni in acésta privinta. 2. Notariulu declară că nu e adeverat cumca s'ar afla diariu prin gradina, deoarece nici că e timpulu pentru ca sè le cete- scă cineva afara, dar si in timpulu de véra nu se intempla asiá ceva, deoarece diariile totdeun'a sa'pusu si se punu la dispositiunea ce- torilor in cabinetulu de cetare, — si déca se afla intre cele mai prospete, si unele diarii mai vechi, acést'a se face cu privire la cei ce nu vin regulat la cetare, ca sè aiba cunoscintia despre cele de mai nainte.

Atât'a am potutu estrage din lungulu re- spunsu, celealte nu intereséda pe publicul re- cititoriu.

Anunciu.

Avemu onore a aduce la cunoscintia publica, precum că la noi se affa de vindiare cu preturi moderate: *Conscriptiuni séu Registre pentru dd. preoti*, *Catalóge si Conscriptiuni pentru dd. invetatori*, totu feliu de protocole, precum si de recusite pentru scrisu si pentru de- semnu si altele asemenei unelte.

Temisióra, in noemvre 1871.

Tipografi'a si litografi'a, fabrică de liniat si de legatu cárta, si hartiari a Fratilor Magyar.

PROTOCOLUL

conferintie a II. a invetiatorilor poporali de relig. gr. or. din tractul *Beeliului*, tienuta in opidulu Beeliu, in 15 sept. st. v. 1871, sub pre- siedintia r. s. d. Jos. Marchisiu, prpbiteru si inspectoru tractului de scòle.

Dintre invetiatorii tractului acestuia au fostu presinti 1/2, ér cei alati au absentat. — Au mai participat inca la acésta confer. ca ópetii dnii I. Capitanu, preotul loc. Massimil. Capitanu, preot in Cislaca si Mat. Lupu, invetiatori emeriti.

Fiindu invetiatorii adunati la locul si timpulu oterit, plecara cu totii la st'a biserică, unde prin preotulu loc. d. J. Capitanu se celebră st'a liturgia si se facu chiamarea san-

*

tului spiritu. Reinternandu apoi érasi cu totii la scola, dupa intonarea de „Imperiale cerescu“ dñulu presedinte prin o cuventare ocasiunala dechiară confer. de deschisă. —

Se trece de locu la consultarea propunerilor, motiunilor, etc. si aducerea decisiunilor.

1. Dlu P. Gavrilate, luandu cuventul, espune retele ce impedeaza prosperarea investimentului nostru poporului. Intre altele dice densulu:

Unu anu si diumetate a espirat, de candu, dupa publicarea art. XXXVIII. de lege pentru instructiune, din an. 1868, si dupa primirea ordinatiunilor mai inalte, nisumu din ote poterile intr'acolo, ca chiamarea se n-o implinim Asia, precum doresce si pretinde acestu art. de lege.

Nu potu tacé, ma din contra, me simtescu óresi-cumva constrensu a areta onor. adunari stadiulu, adeca pusetiunea in care am ajunsu in medilocul nisuntielor nóstre.

Legea este buna si sum convinsu, că nimenea nu va trage la indoieala resultatulu aceleia; — insa pre langa tote acestea, avemu de a dà peptu cu Asia impedecaminte, care potu periclitá de totu, seu celu putieni in parte, a-jungerea scopului.

Cu dorere trebuie se marturisescu că cea mai mare parte a poporului nostru e neculta, prin urmare că nu e capace a pricpe folosulu ce pote aduce o astfelui de lege; éra ténui noi invetiatorii tractéza intr'un modu forte indiscretu, mai vertosu acuma dupa intrarea Statutului organicu in viétia, adeca dupa ce i s'a datu poporului dreptulu de dispunere; si pertrui ce? In sensulu legei suntemu detori cu fina fie-carei septemane, adeca sambat'a, a reportă inspectorului scol. loc. despre copiii si copile cari au frequentat si cari n'a frequentat scol'a in decursulu septemanei: peniru ca astfelui inspectorului scolariu loc. se pote face pasii necesari in privint'a acésta, ca adeca antistiu comunala se pedepsescu pe parintii copililor negligenti in umblarea la scola, in sensulu §. 4 alu legei de instructiune; — si ce face poporul la acésta?! Ne amenintia eu perderea postului, dicendu: *Faca numai invetiatorii de acestea, caci vor merge pe unde au venit, avendu noi dreptu a alege pe invetiatoriu etc. etc.*

Apoi éta la ce gradu de onore ne-a adus Statutulu, cum ni ajuta la sustinerea caracterului scóleloru nostre conf.!

In data ce antistiu comunala face pasii legali, conformu detorintiei sale, adeca incepe a pedepsf, — poporul ne ataca cu tota furi'a numai de cătu; si apoi unde ducu unele ataturi de acestea, ni-a aretat destulu de ahia evenimentulu tristu a lui E. Andreecu, fostului invetiatoriu in Chesiintiu (cottagele Temisiorei), din diu'a de Pasci a. c. — Apoi dieu nici de la aceia, de la carii am poté asteptá cu totu dreptulu aperarea santei nóstre cause, precum sunt membrii comitetului parochialu, pre carii tocmai ii deobliga SS. 17 si 18 ai „Reguleloru provisorie“, nici de la aceia — dicu, nu capetamana de ajutoriu si partinire. —

Afora de acésta si intre preotii nostri sunt multi de aceia cari nu partinescu pre invetiatoriu, nevrendu celu putieni a indemná poporului, ca se se interesedie de caus'a instructiunei si se sacrifice pentru aceea ceva.

Investigatorimea, ce e dreptu, doresce cultur'a poporului si voiesce a-si imprimi detorinti'a si chiamarea cu tota scumpetata; — insa intre astfelui de impregiurari deplorabile e o impossibilitate absoluta a corespunde chiar si in cea mai mica mera recerintelor si chiamarei nóstre invetatoresci.

Nu remane deci alt'a de facutu, de cătu a rogá pre cei competinti, ca se se ingrigescu cu tota seriositatea de vindecarea reletelor si de delaturarea tuturor impregiurarilor amintiatorie de cultur'a poporului nostru.

Decisu: Tôte cele espuse de dlu P. Gavrilate, adunarea le dechiară de ale sale. Prin urmare senatulu scolariu este rogatu, ca — luandu in consideratiune aceste lamentari si reclamari, se faca cătu mai curendu dispusetinile necesarie pentru delaturarea tuturor reletelor, déca este, precum si trebuie se fia, ca invetamentulu nostru poporului se prospere.

2. Dlu P. Leucutia propune, ca — reparturile ce invetatorii in sensulu §§-loru 11 si 12

din „Regulele provisorie“ au a face la finea fiecarei septemane catra inspectorii loc. de scóle, si la finea fie-carei lune catra inspectorulu cerc. de scóle, — se nu mai fia a se face pre spesele invetiatorilor, caci sciutu este cumca lén'a loru si asia e destulu de mica.

Decisu: Propunerea dlu Leucutia se primește. — Dlu inspector cerc. de scóle este deci rogatu a face pasii necesari, ca invetiatorii se capete de la comună, in totu anulu, o suma anumita pentru hartia, negrélă, pene, etc.

Si cu acésta, fiindu timpulu inaintat, siedint'a la 1 1/2 ore se redica, eterindu-se a se continua la 3 ore.

Continuarea.

La 3 ore dupa médiadi, coadunati fiindu de nou membrii enferintiei, se merge mai departe.

3. Dlu Teod. Goldisiu, plangandu-se că invetiatorii nici acuma nu primesc salariul regulat, in patru rate adeca, si de asemenea nici lemnale prescrise, propune ca inspectorulu cerc. de scóle se intrevina la judii cercualii in caus'a acésta.

Decisu: Propunerea dlu Teod. Goldisiu se primește, cu acelui adausu insa, că — de ore ce inspectorulu cerc. de scóle si pan' acum a facutu pasii, ca invetiatorii se si capete salariale etc. mai regulat, dar totu in daru, — se fia rogatu deci senatulu scolariu a face dispusiuniile necesarie in tréb'a acésta.

4. Dlu P. Gavrilate intréba, că ore este pe calea legei decisiunea comitetului parochialu din comun'a Maraustiulu-mare, prin carea se decretéza suspendarea veteranului invetiatoriu Joane Vladu? dupa ce acea decisiune s'a adusu in urm'a unoru agitatiuni, fora invoiea a 1/4 de locuitorii ai comunei, si fora invoiea si subscriserea preotului locului. Totu o data intréba pre dlu inspector cerc. de scóle, déca are cunoștiu despe acestu casu?

Decisu: Conferint'a ie cu parere de reu spre scientia procedur'a comitetului parochialu din Maraustiulu-mare si o desaproba. Mai departe, nefindu conferint'a competitinte d'a aduce vr'o decisiune in caus'a acésta, ramane a se recercă senatulu scolariu ca se intrevina si se faca cele bune.

Dupa acestea se trece la esserciulua in metod'a propunerei obiectelor de obligate pentru scólele elementarie.

5. Dlu Jula aréta cum debue se pasiesca invetiatorulu la primirea elevului in scóla.

Se ie spre scientia.

6. Dlu Bochisiu aréta cum debue deprinsii elevii in cunoscerea literilor, silabelor etc.

Metod'a dlu J. Bochisiu conferint'a nu o asta de pre buna.

7. Dlu Dem. Popoviciu aréta in praca si pe tabla cum debue deprinsii elevii in compotul din capu si pe tabla cu cret'a, aducendu nainte si cesteve esemplu.

Se asculta cu placere.

8. Dlu Lupu aréta cum debue deprinsii elevii in cunoscerea cu „Istori'a naturei“ si „Fisi'a“, aducendu nainte mai multe esemplu.

Se asculta cu viau placere.

9. Dlu Cost. Zopota aréta cum debue facutu cunoscuti elevii cu „Istori'a patriei“ si cu „Geograf'a.“

Se asculta cu atentiu.

10. Dupa ce si acestea se fecera, dlu P. Gavrilate propune ca in vtorioru se nu se mai tienă conferint'a in 15 sept. ci in alta dia, si acésta din mai multe cause.

Decisu: Propunerea dlu P. Gavrilate se primește si unanima se decide ca conferint'a in vtorioru se se tienă in 28 augustu st. v. adeca la „Tairea cap. stului Ioanu“, despre ce are a fi incunoscintiatu si senatulu scol.

Cu acestea conferint'a se incheia, si membrii prin stringeri fratiesci de mana se despărta.

Datu ca mai susu.

Josifu Munteanu.
notariu.

Citatiune edictala.

Maria Motiu, nascuta Bene, din Tulca, comitatul Bihor, a parasit u necredintia pe barbatulu ei Petru Motiu, fora a se scă locul si modulu petrecerei ei; se provoca deci cu acésta, ca in terminu de siese lune se se prezente inaintea subscrisului scaunu protopresbiterale ca județin matrimoniale; caci la din contra, dupa espirarea acestui terminu, proce-

suu divertisal urditu in contra-i inaintea Ven. Consistoriu oradanu ca I. instantia in anul 1860 nr. prot. 172, si pusu in curgere inaintea acestui scaunu tractuale, se va decide — si in absintia ei, amesuratul sanctelor canone a bisericiei nostre resaritene.

Din siedint'a scaunului protopresbiterale alu tractului Oradei-mari, tienuta in 31 aug. 1871, in Oradea-mare.

Simeonu Bica,
protopopulu Oradei-mare
ca Presedintele scaunului

Citatiune edictala.

Femei'a Ruja, nascuta Grozavescu, din Plugova, in cerculu romano-banaticului Regiment contineale nr. 13, carea de optu ani cu necredintia a parasit u pre barbatulu seu Rusalinu Vlaicu, fora a se scă, unde si cum petrece, — prin acésta se provoca, ca in restimpu de unu anu si o dia se se prezente la oficiulatulu acest'a protopresbiteralu, caci la din contra, dupa espirarea insemnatului terminu, cau'a divertisala de barbatulu ei redicata in contra-i se va pertracta la scaunulu protopresbiteralu ca județiu competitinte, si se va decide finalmente si in absentia ei, in sensulu sanctelor canone a bisericiei resaritene dreptu-maritòrie.

Onoratele autoritati politice, respective cele subordinante, precum si onorat'a preotim de rondu, sunt cuviintiosu rogate, se binevoiesca a face pe calea sa prezenta citatiune cunoscuta onoratului publicu localu, spre audirea susnumitei femei fugite, ca se reintérne la barbatulu seu, si eventualmente se se judece cu elu dupa lege.

Mehadia, in 11/23 noemvre 1871.

2-3 Oficiulatulu protopresbiteralu.

Concursu

Prin acésta se deschide concursu pentru parochi'a vacanta din Opatitia, protopresbiteratulu Jebelului, pana in 18 decembre a. c. st. v.

Emolumintele sunt: stola cuviintiosa, birulu de la 150 de case, si una sesiune de pamant, din care 10 lantie de pamant are se le folosescapelanulu ca o pensiune, carele de mai multi ani patimesc cumplitu de unu morbusi nu este vrednicu de a se alege de preotu definitivu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune parochiala, au pana atunci a substerne recursele loru protopopului tractualu alu Jebelului Alesandru Ioanoviciu in Buziasiu, proveziute in intilesulu §§-loru 13 si 121 din Statutulu organicu.

Opatitia, in 13 novembrie 1871.

Comitetulu parochialu, in contilegere cu dlu protop. Ales. Ioanoviciu.

Concursu

Prin mórtea invetiatorului Pavelu Giuca din Tievaniliu-micu, devenindu vacante statiunea de adjuncta invetatorescu langa invetiatorulu betranu Ioanu Popa, se deschide prin acésta concursu pana la 12 dec. o. v. a. c.

Emolumintele sunt: 1) in bani gata 52 fl. 50 cr.; 2) 10 metri de grău; 3) 10 metri de cucurudiu; 4) 6 stangeni de lemn, din cari este d'a se incaldí si scol'a; 5) 50 lb. de sare; 6) 50 lb. de lardu; 7) pentru spesele de la conferint'a 10 fl.; 8) 12 1/2 lb. de lumini; 9) unu jugeru de pamant aratura; 10) 400 stangeni de gradina pentru legumi; 11) 400 stangeni de pamant cu padure si cuartiru liberu.

Pre langa acésta déca candidatulu va fi bine qualificat si bine deprinsu in cantarile bisericesci, i se va inmultiti salariul cu 50 fl.

Doritorii d'a competă la acésta statiune sunt avisati, ca in terminul mai susu prefipst se-si asternă recursele loru, instruite cu testimoial de qualificatiune, adresate Comitetului parochialu, prin pré onoratulu dnu protopresbiterulu Jacobu Popoviciu in Oravita.

Tievaniliu-micu, in 4 nov. 1871.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu:

Jacobu Popoviciu m. p.
protopr. in Oravita si insp.

2-3 scol. district.

Concursu

Se deschide prin acésta pentru parochi'a vacante din Poieniu, protopresbiteratulu gr. or. alu Fagetului, pana la 30 novembrie a. c. Emolumintele sunt: 32 jugere de pamant, 1/2 jugeru intravilanu, de la 99 de case birulu si stola indatinata.

Doritorii de a competi la acésta parochia, au pana la prefipstul terminu recursele loru, instruite in sensulu Statutului organicu si adresa Comitetului parochialu, a le substerne dlui protopopu Atanasiu Ioanoviciu in Faget.

Poieni, 1. novembrie 1871.

In contilegere cu dlu protopopu,
3-3 Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocupare statiunei invetatoresci la scol'a rom. gr. or. confesiunala din comun'a Petrōsa, protopopiatulu Fagetului, se scrie concursu para la 30 noemvre 1872 st. v.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt: 63 fl. in bani gata; 10 metri de grău; 20 metri de cucurudiu; 75 lb. de sare; 100 lb. de clisa; 12 lb. de lumini; 8 orgii de lemn si cortelu liberu, cu gradina de 1/2 jugeru. — Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-si tramita recursele loru — adresate Comitetului parochialu — de a dreptu dlu protop. Atanasiu Ioanoviciu in Faget.

Petrōsa, 1. noemvre 1871.

2-3 Comitetulu parochialu.
In contilegere cu dlu protopopu.

Concursu.

De ore ce pentru ocuparea postului invetatorescu de la scol'a confesiunala gr. or. din comun'a Urvinu, la primul concursu numai duoi au suplicat, si dintr-o acestia nici unu nu s'a infasizat in comună, comitetulu parochialu marindu salariul, deschide concursu nou pana in 12 dec. a. c. st. v.

Lé'a anuale este: 105 fl.; 40 metri de grău, 100 lb de lardu, 100 lb. de sare, 15 lb. de lemnari, 4 lantie de aratura, cu 1 lantie intravilanu, si 9 orgii de lemn, din cari este a se incaldisi scol'a.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au sti si tramita recusele catra subsemnatul Comitetului parochialu séu de a dreptu la dlu inspetor cerc. de scóle in Timisiora, alaturandu de cunimte, că au absolvtu preparandia cu succes bunu, si că au depusu essamenu de cunoscetiune; si sunt poftiti toti aceia cari vor avea de la primi acestu postu, a se infasiză in vr'o domineca seu serbatore la biserică ca fiu cunoscuti poporului.

Urvinu, 1. nov. 1871.
Comitetulu parochialu.
In contilegere cu:

Dr. Pav. Vasiliu m. p.
inspect. cerc. de scóle.

Concursu.

Pentru postulu de protopresbiteru gr. or. in Jenopolea (B. Ineu), cu care este imprenatu venitul unei parochie din B. Ineu, precum: una sesiune de pamant, 100 fl. in tip de biru, si stolele, precum si venitele indatina din protopresbiteratu, — prin acésta se scrie concursu, avendu recentii a-si asterne recusele loru subscrisului presedinte la Buteni — pana in 28 noemvre a. c. st. v. si indiestrande cu documentele recerate pentru atare post. Cei ce vor produce testimoniu de maturitatea seu de alta cunoscetiune mai inalta, se vor luă in deosebita consideratiune. Terminul a aleger se pune pe 2 decembrie a. c. st. v. B. Sebesiu.

Dat in siedint'a comitetului protopres